

8
ROČNÍK 17

9. listopadu 2007

V ČÍSLE:

**Studenti měli své dny – NášUP 2007 •
Od výzkumu a vývoje k patentům a výrobě léku – inhibitory CDK proti rakovině •
Diskuse, názory, ohlasy**

Kdo chtěl alespoň na chvíli okusit práci televizního redaktora před kamerou, mohl se zúčastnit televizního castingu, který v rámci festivalu „NášUP – I studenti mají své dny“ připravila Studentská TV UP v Audiovizuálním centru UP.

(Více informací o studentském festivalu najdete na str. 3.)

Gaudeamus 2007: „S námi se Úplatníte“

■ S cílem poskytnout co nejvíce informací o možnostech studia na olomoucké univerzitě se v minulém týdnu rozjeli zástupci jednotlivých fakult do prostor brněnského výstaviště. Pod záštitou MŠMT ČR a rektora VUT v Brně se zde ve dnech 30. 10.–2. 11. uskutečnil již čtrnáctý ročník Evropského veletrhu pomaturitního a celoživotního vzdělávání – *Gaudeamus 2007*. Navštívil jej rekordní počet osob, v průběhu týdne se do prostor pavilonu G2 přišlo podívat více než 30 tisíc lidí. Každý den této pomaturitní studijní nabídky obsahoval doprovodný program, a to jak v podobě přednášek, tak v podobě prezentací vystavujících škol.

Jak z vizuálního, tak funkčního hlediska vyšla prezentace na stánku UP úspěšně, komentoval letošní účast olomoucké univerzity kancléř UP PhDr. R. Hladký. Univerzita Palackého se pre-

zentovala mj. prostřednictvím Mgr. R. Palašáčka a Mgr. D. Palašákové celkem dvakrát. *Zaznamenal jsem slova doc. M. Chrásky, prorektora UP, který komentoval naši prezentaci s tím, že byla dobrá, poté jsem si vyslechl i vyjádření samých pořadatelů veletrhu, jež ji zhodnotili na výbornou, doplnil PhDr. R. Hladký a na otázku, zda-li je známa i reakce studijních oddělení jednotlivých fakult UP, dodal: Ve srovnání s loňskem měla UP na veletrhu dvojnásobně personální zastoupení. Myslím si, že s celouniverzitním servisem mohli být zástupci jednotlivých fakult spokojeni. Jejich vyjádření očekávám na nejbližší poradě proděkanů pro studijní záležitosti a vedoucích studijních oddělení.*

Studenti posledních ročníků středních škol, kteří veletrh navštívili, projevovali v průběhu

Dokončení na str. 6

Kam směřuje ČT? Ředitel zpravodajství přednášel na Katedře žurnalistiky FF UP

■ Výbornou možnost nahlédnout do managementu zpravodajství naší veřejnoprávní televize dostali 23. 10. studenti UP na další ze série přednášek významných osobností české žurnalistiky, tentokrát se Z. Šámallem, ředitelem zpravodajství ČT. Ve svém výkladu se Z. Šámal nejprve věnoval problému regionálního zpravodajství, jež se v poslední době jeví jako jedno ze stěžejních témat nejen televizní žurnalistiky. ČT se podle něj hodlá více zaměřit na regiony, a to i přesto, že zakládání nezávislých regionálních studií je velmi nákladné. (V současnosti se největší samostatné regionální studio nachází právě v Olomouci.) V této souvislosti Z. Šámal položil zajímavou otázku, jak asi bude vypadat toto zpravodajství po zahájení celoplošného digitálního vysílání, se kterým by se měli objevit hráči zaměřeni

pouze na něj (Z1, RTA). Odpovědi se přítomní však zatím nedočkali. V dalším bloku přednášky se studenti naopak dozvěděli, že ČT disponuje v současnosti již devíti stálými zahraničními zpravodaji, z nichž nejvíc adrenalinu asi zažívá T. Etzler v Číně (zhruba dvakrát do měsíce ve vazbě, v neustálém úniku před cenzurou...). Z. Šámal se ve svém výkladu věnoval i časovému rozvržení vysílání ČT a k otázce týkající se sledovanosti ranních pořadů řekl: *Já po ránu nechci vidět nic, maximálně tak hrnek s kafem a popelník. Závěrečná část setkání byla věnována současnému stavu médií a také jevu, kterému říká „proletarizace televizní žurnalistiky“ (do hlavního zpravodajství se čím dál častěji dostávají amatérské záběry z mobilních telefonů).*

D. Stefanovič, student Katedry žurnalistiky FF UP

VIII. sympozium Diabetes mellitus – oční komplikace

■ Diabetes mellitus (DM) je nejčastější a nejzávažnější chronické metabolické onemocnění ve vyspělém světě. Jednou z nejvýznamnějších chronických komplikací diabetu je diabetická retinopatie (DR), která může vést až ke slepotě. V sobotu 20. 10. se uskutečnilo v posluchárně Právnické fakulty UP VIII. sympozium věnované očním komplikacím diabetu. Cílem je ilustrovat nejnovější možnosti a trendy v prevenci a léčbě očních komplikací DM z pohledu diabetologa a oftalmologa. Sympozium střídavě organizuje Oční klinika s II. Interní klinikou FNO a IKEM Praha od roku 2000.

Letošního sympozia se zúčastnilo 270 lékařů, což je jedna z nejvyšších účastí vůbec. Dopolední blok přednášek byl věnován referátům předních českých diabetologů k patogenezi DM a k současným možnostem v diagnostice, monitoringu a léčbě diabetiků I. a II. typu. Podle prof. Pelikánové (IKEM) jsou nejdůležitějšími faktory vzniku diabetické retinopatie hyperglykémie a hypertenze. V následujícím vystoupení prof. Kvapil (FN Motol Praha) zdůraznil roli vysokého krevního tlaku ve vzniku a progresi DR u pacientů s DM.

Dokončení na str. 4

Univerzita Palackého
pořádá

**dne 24. 11. 2007 od 9 do 13 hodin
Den otevřených dveří.**

Akce je určena široké veřejnosti, zejména uchazečům o studium na vysoké škole.

Podrobný program *Dne otevřených dveří* na jednotlivých fakultách a pracovištích UP včetně doprovodných akcí mohou zájemci najít na adrese www.studuj.upol.cz.

AFO 2007: Jaké bylo?

■ Jedním z bodů jednání Kolegia rektora UP 24. 10. bylo hodnocení letošního ročníku mezinárodního festivalu Academia film Olomouc 2007. *Vstupovali jsme do této práce s několika předsevzetími. Především však s tím, že se pokusíme prolomit bariéru mezi filmem a vědou a oslovíme širší publikum než jen univerzitní. To se nám, myslím, podařilo,* sdělil ředitel AFO 2007 Mgr. P. Bilík, Ph.D., členům Kolegia a dále dodal, že i přesto, že se AFO 2007 nově pokusilo jít cestou nejméně snadnou, tj. směrem k populárně-vědeckému filmu, zájem o tuto koncepci jak ze strany médií, tak ze strany široké divácké obce přesáhl očekávání organizátorů. Letošní ročník Academia filmu podle slov svého ředitele dokázal, že i náročná dramaturgie může být poutavá. *Rozpočet AFO na rok 2007 činil 4 010 00 korun, což považuji za velmi solidní. A to i v té souvislosti, že jsme museli prolomit nedůvěru některých institucí vůči novému týmu. Navíc, UP ušetřila v řádu několika set tisíc oproti předchozím ročníkům,* řekl dr. P. Bilík.

Kolegium rektora UP přijalo zhodnocení festivalu AFO 2007 téměř bez připomínek. Pokud nějaké zazněly, ve velké části se ztotožňovaly s negativy letošního běhu, které identifikoval i jeho ředitel: nezájem o festivalové dění ze strany reprezentace některých fakult, s tím související nízká návštěvnost bloků speciálně připravených pro jednotlivé obory, velký nedostatek byl spatřován i ve znemožnění přístupu do centra festivalového dění, a to z důvodu rekonstrukce ulic Pekařská a Denisova, slabá místa byla samými organizátory spatřována také v oblasti přímého marketingu.

Příští ročník – jenž by uvedená slabá místa samozřejmě neměl kopírovat – se uskuteční znovu pod vedením ředitele Mgr. P. Bilíka, Ph.D., ve dnech **15.–20. 4. 2008**.

(Další informace ze zasedání Kolegia rektora viz <http://www.upol.cz/odkazy/organy-up/kolegium-rektora-up/>.)
-map-

Na ztvárnění biblického příběhu se podílel i doc. P. Chalupa

■ Biblický příběh o židovské dívce Ester, již si perský král Artaxerxes vybral za ženu a která se stala prostřednicí Hospodinovy záchrany židovského národa, připravilo na předposlední říjnový den do Arcidiecézního muzea Rapsodické divadlo*. Ve spolupráci s Českým katolickým biblickým dílem tak vzniklo komorní představení založené na scénickém zpracování *Knihy Ester*, která je součástí textu Pisma. Překlad a následnou odbornou spolupráci při přípravě představení zajistil doc. P. Chalupa, který působí na Katedře biblických věd CMTF UP. Cílem představení bylo srozumitelně předat biblickou zvěst, a to prostřednictvím stylizovaného hereckého projevu, kostýmu, rekvizitami, dekorací, použitím hudebních nástrojů (africký buben jambe a australský domorodý nástroj didgeridoo) či světla.

Doc. Chalupa je už deset let ředitelem Českého katolického biblického díla. *Mé působení na Katedře biblických věd a zároveň v Českém katolickém biblickém díle znamená, že vědecké zkoumání biblických textů souvisí těsně s praktickým využitím teoretických poznatků při tzv. praktické práci s biblí. V duchu pracovní náplně Biblického díla podporujeme ovšem biblická studia na akademické úrovni, např. poskytnutím ubytování pro určité bloky výuky (biblické hebrejštiny, řečtiny a latiny, semináře z psychologie apod.),* sdělil doc. P. Chalupa Žurnálu UP. Na námitku, že katolíci biblí moc nečtou, reagoval slovy: *Je to bohužel smutná pravda. I proto je všechna činnost*

Olomoučtí přírodovědci úspěšně spolupracují s firmami

■ Přírodovědecká fakulta UP rozvíjí úspěšnou spolupráci s firmami z komerční sféry. Jedním z příkladů je partnerství fakulty s opavským společností IVAX Pharmaceuticals, významným farmaceutickým výrobcem se sídlem v Opavě-Komárově, která nabízí studentům UP exkurze a stáže, a ti nejlepší absolventi mají možnost získat perspektivní pracovní uplatnění. Firma navíc věnuje fakultě i finanční prostředky na vybavení odborných pracovišť.

Spolupráce se společností začala podle vedoucího Katedry organické chemie PíF UP doc. J. Hlaváče, Ph.D., v uplynulém školním roce. *Firmu jsme oslovili s žádostí o exkurzi pro naše studenty. Cílem byla nejen prohlídka závodu, ale také debata o možnosti uplatnění našich absolventů či další spolupráce,* uvedl doc. J. Hlaváč. Díky vstřícnosti společnosti mohli podle jeho slov studenti delšího potě absolvovat několikátýdenní placenou praxi. Do firmy byli dokonce přijati dva absolventi Katedry organické chemie a jeden absolvent Katedry analytické chemie. Jedním z těchto absolventů je pětadvacetiletá R. Koryťáková. *S prací jsem velmi spokojená. Těší mě, že studenti PíF mohou ve společnosti pracovat i jako brigádníci. Takto nabyté zkušenosti jsou k nezaplacení, firma si tak navíc může vytvářet budoucího zaměstnance, popsala mladá absolventka, která působí jako vývojová a výzkumná pracovnice.*

Přírodovědeckou fakultu UP si firma podle manažerky pro lidské zdroje společnosti IVAX B. Rinasové vybrala kvůli její velmi dobré pověsti. *V současnosti připravujeme rámcovou smlouvu o spolupráci. Týkala by se především oblasti výchovy studentů, například hledání možností inovace výuky či komunikace se studenty formou workshopů, nastínila B. Rinasová. Cílem kooperace s fakultou není podle jejích slov jen příliv potenciálních pracovníků. Fungovat může také vzájemná pomoc při řešení odborných chemických problémů,* doplnila.

Spolupráci pozitivně hodnotí také vedení fakulty. *Na fakultu se obrací řada firem, které mají zájem především o naše absolventy. Tím většinou jejich aktivita končí. Se společností IVAX se jedná o dlouhodobý projekt a velmi úzkou spolupráci,* uvedl děkan PíF UP prof. J. Ševčík. Firma podle jeho slov nabízí studentům fakulty například odborné stáže. *Od společnosti získáme i finanční příspěvek na vybavení odborných pracovišť. Do budoucna navíc*

uvážujeme o stážích studentů v rámci firmy v zahraničí, jednáme také o spolupráci na bakalářských či diplomových pracích, doplnil prof. J. Ševčík.

IVAX Pharmaceuticals (Galena) má ve svém portfoliu generické léčivé přípravky (antiastmatika, cytostatika, imunosupresiva, hypolipidemika aj.). Kromě výroby léků se společnost rovněž specializuje na výrobu a vývoj účinných farmaceutických látek (API) a rostlinných extraktů. V roce 2006 se společnost IVAX stala součástí nadnárodní skupiny Teva.

-mig-

Změna na pozici kvestora UP

■ Na základě výběrového řízení jmenoval rektor UP prof. L. Dvořák kvestorkou olomoucké univerzity Ing. H. Kotlebovou. Svě funkce se ujala 1. 11. 2007.

O den dříve ocenil rektor UP zlatou medailí *Va zasluzhy o rozvoj Univerzity Palackého* sedmáctiletou práci Ing. J. Jirky, spojenou s vytvářením nového pojetí úřadu kvestora v podmínkách po společenské změně v roce 1989.

-red-, foto -tj-

Prezentace výsledků právě končících projektů OP RLZ

■ Projektový servis UP uspořádal prezentaci právě končících projektů Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů (Podpora terciárního vzdělávání, výzkumu a vývoje, 1. výzva), realizovaných na Univerzitě Palackého. Akce se uskutečnila dne 18. 10. v rotundě Právnické fakulty a bylo zde představeno těchto šest projektů: *Zvýšení kvalifikace a flexibility absolventů doktorského studijního programu na LF UP* (hlavní řešitelka prof. J. Ulrichová, CSc., LF UP); *Prostor pro terciární vzdělávání a kooperaci subjektů v oblasti prevence sociálně patologických jevů a sociální exkluze u dětí a mládeže v Olomouckém kraji* (hlavní řešitel Mgr. M. Charvát, FF); *Evaluace a inovativní aplikace bakalářského studijního oboru Učitelství pro mateřské školy* (hlavní řešitelka prof. A. Nelešová, CSc., PdF); *Restrukturace oboru a inovace curricular studijního oboru Rekreatologie* (hlavní řešitel prof. B. Hodaň, CSc., FTK); *CIV: Rozšíření profesních kompetencí budoucích a stávajících učitelů pomocí 10 nových výukových modulů* (hlavní řešitelka Ing. D. Assenza, Ph.D., PdF); *Kvalitativní rozvoj studia učitelství fyziky* (hlavní řešitelka RNDr. R. Holubová, CSc., PdF).

Řešitelé se s účastníky podělili o své zkušenosti s přípravou a realizací, seznámili je s tím, jak byly naplněny cíle projektu, předvedli výsledky a výstupy svých projektových aktivit a vyzdvihli hlavní přínosy projektu. Akce probíhala interaktivně a byl dán velký prostor pro vzájemnou diskusi a dotazy, čehož přítomní v hojné míře využili.

(Pro zájemce o bližší informace o některém z projektů viz www.psup.cz/.)

-js-

Biblického díla přímou nebo skrytou pobídkou k četbě Písma, ať ve skupinách či individuálně.

České katolické biblického dílo založili čeští a moravští biskupové před více než deseti lety. *Jedním z našich hlavních úkolů je pomáhat lidem k lepšímu pochopení Písma v duchu katolické exegeze. Podílíme se například na vydání katolického překladu Písma svatého, biblických komentářů a jiné biblické literatury. Podporujeme badatelské a vydavatelské práce biblistů, pořádáme kurzy, výstavy a přednášky, komentoval činnost doc. Chalupa a na otázku, s jakými reakcemi na dosavadní aktivity Biblického díla se nejčastěji setkává, závěrem dodal: S různými. Především se setkávám s kritikou nedostatečného rozsahu naší činnosti. Zatím – při jednom stálém zaměstnanci – nelze však naše aktivity příliš rozvíjet. Do budoucna si přeji, aby se právě tato situace změnila. Setkal jsem se samozřejmě i s mnoha pozitivními ohlasy, především ze strany účastníků našich kurzů, ale také od posluchačů radia Proglas nebo lidí, kteří např. navštívili výstavu „Bible očima světa a svět očima bible“.*

M. Hronová, foto V. Pavlíková
* Rapsodické divadlo je volné seskupení umělců, jejichž inscenace kladou důraz především na slovo, jeho myšlenkové poselství a jazykovou krásu, přičemž plně hodnotná a dotvářející složka inscenací je hudba. Další informace o Rapsodickém divadle na www.ester.unas.cz/. Další informace o Českém katolickém biblickém díle na www.bible-cz.org/.

Studenti měli své dny – NášUP 2007

■ První ročník festivalu studentských aktivit „NášUP – I studenti mají své dny“ je zdárně za námi a organizátorům nezbyvá než rekapitulovat a zamyslet se nad tím, proč vyšlo to či ono a jiné body programu se staly tragickými. Jaký tedy vlastně první NášUP byl?

Byl to festival první

A v duchu prvotního pokusu se nesla také spousta selhání. Základním problémem se ukázaly být hned tři věci. Jednak celou organizaci měli na starosti v podstatě tři lidé, což je počet vskutku malý a ony tři osoby psychicky i fyzicky vyčerpávající. Za druhé hrál celou dobu proti nám čas. Ono něco vymyslet je jedna věc, druhou je pak realizace, a jestliže na obě máte čtyři týdny, je jasné, že dojde k nejednomu faux pas. Třetím faktorem hrajícím proti byly záležitosti technického rázu a počasí. Každopádně ze všeho plyne nejedno poučení ať už do života nebo pro organizaci (snad) dalšího ročníku.

Zájmy a nezájmy

Jestliže se rozhodnete postavit si hlavu a nijak neslevovat z nároků sebou samým vytyčeným, můžete docela bráskně padnout na ústa. Z výšin dolů nás velmi rychle stáhne nezáměr dvacetitisícové studentské obce o mnoho, dle našeho soudu atraktivních, bodů programu. Mezi ně patří především celouniverzitní burza skript (ač se sešlo téměř 200 publikací), prohlídky univerzitních zařízení či pondělní a úterní koncerty v AMC. Poslední jmenované akce se odrazily také na financích, neboť dotovat akci pro dvacet lidí zisk zrovna nepřináší. Záplatou na duši i peněženice byla pouze střední studentská party v hlavní roli s medvídky a břišními tanečnicemi. Mezi ty úspěšné akce se řadí také pondělní výběhy Václavka, turnaj ve fotbálku, sportovní večer ve Sportovní hale UP, projekce filmů v Metropolu a Konviktu UP či slevy v knihkupectvích a „skriptárně“ UP, kde se v úterý dveře nethly.

Platiš, platím, platíme

Pozitivní je z našeho pohledu alespoň skutečnost, že celý týdenní festival si vyžádal investici cca 20 tisíc korun, což je částka relativně malá vzhledem k rozsahu NášUPu. Díky tedy patří hlavně vedení UP. Jmenovitě prorektorovi J. Dürrovi, kancléři dr. R. Hladkému a děkanovi LF UP prof. Z. Kolářovi. Nemenší poděkování patří také ředitelce Knihovny UP dr. D. Lošťákové. Právě Knihovna UP se stala pro tři dny festivalu centrem prezentací studentských spolků, burzy skript i výstavy fotografií. Mohli jste zde absolvovat prohlídku s průvodcem a Knihovna UP vyhlásila také amnestii na upomínky. Se stejným pochopením se naše požadavky setkaly také u vedení Vydavatelství UP, Audiovizuálního střediska UP a Akademik sport centra UP. Díky všem výše zmíněným, ale také partnerům, studentským spolkům a jiným institucím patří hlavně pro jejich důvěru v nás a zájem o studenty, který nemusí být vždy motivován vztahem „dostaneš – zaplatíš.“ Smutná je naopak skutečnost, že ze sedmi oslovených fakult s nabídkou spolupráce se k ní vyjádřily (tj. odpověděly, ať už jakkoli) pouze dvě.

Více o festivalu: www.vkrabici.cz, www.nasup.cz

O. Martinek (autor je předsedou o. s. Studenti UP), foto T. Jemelka, J. Pruška a Doga; zdroj: Helena v krabici

Zahranční studenti představili své národní kultury

■ Ve čtvrtek 25. 10. se v rámci 1. ročníku festivalu studentských aktivit NášUP uskutečnila ve filmovém sále Konviktu „Národní prezentace studentů z programu Erasmus“.

Italští studenti si připravili prezentaci pěti nejkrásnějších míst v Itálii, která stojí za to navštívit. Mezi zmíněnými místy bylo například Porto Cervo ležící na pobřeží Costa Smeralda, které se nachází na severovýchodě Sardinie a které Italové ohodnotili jako nejkrásnější. Dále zmínili známé lyžařské středisko Dolomiti Cortina d'Ampezzo. Možná překvapivě Italové do svého výčtu „pěti nej“ nezahrádili romantické Benátky ani své hlavní město.

Po italské prezentaci ovládl celý sál španělský temperament. Studenti předvedli „pravou“ španělskou koriguru a nechybělo ani typické Flamenco!

Následovala prezentace Srbska v podání jedné ze studentek z této země, která velmi vtipným způsobem Srbsko představila jako zemi, kde se nejen válčí, ale i vesele žije, a nadlehčeným způsobem se k celé situaci vyjádřila mimo jiné slovy, že „Srbsko se čím dál tím víc zmenšuje, stejně jako mobily Nokia“.

Prezentace polských studentů byla interaktivní formou. Natočili rozhovory se studenty z ostatních zemí a zjišťovali znalosti těchto studentů, které mají o Polsku, slavných osobnostech této země, její kultuře, jídle a pití.

A na závěr se představili Francouzi, kteří hrdě zazpívali svoji národní hymnu Marseillaisu (viz snímek). Francouzi v sobě nepotlačili ani své známé gurmánství a po skončení připravili malé občerstvení pro všechny přítomné, samozřejmě nechybělo ani víno!

K. Borovková, foto archiv ESN

INFORMACE, OZNÁMENÍ, POZVÁNKY

Fakulta tělesné kultury UP pořádá ve dnech **14.–17. 11. 2007** **5. ročník mezinárodní konference o pohybových aktivitách a zdravém životním stylu Movement and Health 2007.**

Renomovaní znalci a specialisté z celého světa, včetně USA, Japonska či Indie, se tentokrát budou věnovat problematice pohybu a tvorby zdraví v podmínkách civilizačních změn.

V rámci konference se – poprvé v ČR – uskuteční setkání **Steering Committee** (řídící komise) organizace **HEPA Europe** (Health-Enhancing Physical Activity).

Více informací viz <http://mandh2007.upol.cz>.

Filozofická fakulta UP
zve zaměstnance i studenty
ve dnech **22.–23. 11. do Uměleckého centra UP**
na

Festival vzdělávání dospělých AEDUCA 2007.

Součástí festivalu budou odborné konference, veletrh vzdělávacích institucí a souvisejících služeb, prezentace projektů rozvoje lidských zdrojů, přehlídka rozhlasových a televizních vzdělávacích programů.

Další informace najdete na www.aeduca.cz.

Katedra speciální pedagogiky PdF UP zve na přednášku

Dne **12. 11. 2007** se v aule Pedagogické fakulty UP uskuteční od 11 hod. přednáška **dr. A. G. Smoljanova** z Institutu speciální pedagogiky a psychologie v Kyjevě s názvem „Nové metody psychologické korekce a komplexní rehabilitace osob s dětskou mozkovou obrnou, autismem a vícenásobným postižením“ se zaměřením na neurokinezioterapii, hippoterapii a delfinoterapii.

Katedra hudební výchovy PdF a Katedra muzikologie FF si vás dovolují pozvat na mezinárodní konferenci

Inovace v hudební pedagogice a výchově k poctě Lea Kestenberga (1882–1962),

kteřá se uskuteční ve dnech **29. 11.–1. 12. 2007** v Olomouci.

Podrobnější informace a přihláška viz http://www.upol.cz/fileadmin/user_upload/Do_aktualit/pozvanka-cj.pdf.

Akademický sbor Žerotín
při Moravské filharmonii Olomouc
pořádá

Gabriel Fauré: Requiem.

11. 11. ve 14.30 hodin, Dóm sv. Václava, Olomouc
Předprodej vstupenek na místě
hodinu před koncertem.

Francouzsko-česká obchodní komora
vyzývá k účasti na

1. ročníku

Ceny Francouzsko-české obchodní komory

Podmínkou účasti je francouzské nebo české občanství a doklad o zápisu na vysoké škole ve Francii nebo v České republice, a to bez ohledu na studijní obor. Přihlásit se mohou všichni studenti, kteří realizovali, obhájili nebo publikovali vědeckou práci v průběhu roku 2007 na úrovni odpovídající titulu „master“/„magistr“ nebo na úrovni doktorátu.

Přihlášky budou předloženy odborné porotě, která zvolí vítěze v kategorii **Student-vědec**. Součástí ocenění bude též finanční odměna 30 000 Kč.

Vítězové budou odměněni na gala večeři, který se bude konat 10. 1. 2008 v Praze.

Uzávěrka přihlášek je 15. 11. 2007.

Bližší informace naleznete na adrese www.ccf-fock.cz/prix.

Pracovníci Katedry botaniky PřF UP se podílejí na řešení dalšího mezinárodního projektu EU

Jednou z priorit Evropské komise při vyhlášení takzvaných Rámcových programů je podpora rozvoje zemědělství. Výzkumné projekty, jejichž návrhy úspěšně projdou přísným a náročným schvalovacím procesem a které poté získávají finanční podporu Evropské komise, pokrývají řadu biologických disciplín.

V případě tvorby nových odrůd zemědělských plodin se – kromě moderních biotechnologických postupů – velmi výrazně uplatňují šlechtitelské strategie, které vycházejí z přirozené rostlinné biodiverzity a její exploatace ve šlechtitelském procesu.

Východiskem pro takto koncipované projekty je uvědomění si skutečnosti, že existuje zcela unikátní genetický rostlinný materiál, vzniklý spontánní cestou v přírodě, případně pomocí klasických šlechtitelských postupů. Statistice položek genových zdrojů rostlin jsou uloženy v genových bankách (cca 1 500) po celém světě. Tyto materiály jsou k dispozici k podrobnému vědeckému studiu a k vyhledávání vhodných znaků a vlastností (například zdrojů odolnosti vůči rostlinným patogenům, škůdcům nebo abiotickým stresům atd.), využitelných ve šlechtitelských programech.

Síroce koncipovaný a dlouhodobý program sběru a studia rostlinných genových zdrojů je realizován týmem pracovníků Katedry botaniky PřF UP pod vedením prof. A. Lebedy, DrSc. Pozornost je zaměřena na několik hospodářsky využívaných druhů rostlin a na jejich plané rostoucí příbuzné druhy, resp. progenitory. Jednou ze studovaných skupin rostlinných druhů je i salát (*Lactuca sativa*) a jeho plané rostoucí příbuzné druhy rodu *Lactuca*. Studium tohoto rodu bylo u nás zahájeno současným koordinátorem tohoto výzkumu již v roce 1976 na bývalé Šlechtitelské stanici ve Smržicích. Výsledky této práce se setkávají s mimořádným ohlasem jak ve vědeckých kruzích, tak i mezi šlechtitelskými firmami (<http://botany.upol.cz>), a to nejen u nás, ale zejména v zahraničí, např. v Nizozemí, Německu, Francii, Velké Británii, Izraeli, USA.

V rámci mezinárodní vědecké spolupráce se výše uvedený tým podílel v letech 2000–2004 v rámci 5. Rámcového programu EU na řešení velmi úspěšného mezinárodního projektu GENE-MINE (část LacNatRes), který přinesl naprosto unikátní poznatky o ekologii, biologii a genetické variabilitě rodu *Lactuca*. Tato skutečnost byla také důvodem, proč byl iniciátor a koordinátor tohoto výzkumu požádán vědeckým nakladatelstvím CRC Press (Florida, USA) o monografické zpracování rodu *Lactuca* v rámci prestižní knižní série „Genetic Resources, Chromosome Engineering, and Crop Improvement“ (publikováno v roce 2007).

Na tento projekt volně navazuje nový mezinárodní projekt, do něhož je „Lactuca tým“ Katedry botaniky zapojen a který je opět podporován Evropskou komisí, tentokrát v rámci 7. Rámcového programu EU. Tento projekt má název „Leafy Vegetables Germplasm, Stimulating Use“ („Genové zdroje listových zelenin, stimulační využití“). Řešení tohoto prestižního projektu se účastní celkem 14 partnerských institucí (genových bank, univerzit, výzkumných ústavů, nevládních a soukromých organizací) z deseti evropských zemí. Cílem projektu je podrobně zmapovat a komplexně vyhodnotit biologické i hospodářské vlastnosti více než 1 200 položek genových zdrojů nejvýznamnějších druhů listové zeleniny (salátu, špenátu, čekanky, polníčku a roket) a získaná data zpřístupnit ve formě databázi uživatelům z řad šlechtitelských a pěstitelských firem. Vhodné genotypy s vhodnými vlastnostmi a znaky (např. faktory odolnosti vůči chorobám a škůdcům) pak mohou být dále využity při tvorbě nových odrůd, při jejichž komerčním pěstování je možné omezit dávky používaných pesticidů. Cílem hodnocení organoleptických parametrů vybraných genotypů je poskytnout konzumentům kvalitní zeleninu jak v nezpracované podobě, tak ve formě polotovarů (např. směsí listových zelenin pro přípravu salátů). Kritériem těchto analýz je nejen samotný vzhled, ale také obsah nitrátů, kyseliny šťavelové a glukosinolatů v listových pletech.

Řešení projektu, které je plánováno na čtyři roky, začalo 1. 1. 2007. Tento projekt je unikátní především z toho důvodu, že představuje syntézu vzájemně na sebe navazujících přístupů a koncepcí, počínaje vědeckým hodnocením a testováním genofondových kolekcí až po posouzení pěstitelské a zpracovatelské kvality u přímých uživatelů.

Koordináčním pracovištěm projektu je Centre for Genetic Resources (Wageningen, the Netherlands).

Podrobnější informace o projektu jsou na webové stránce <http://documents.plant.wur.nl/cgi/pg/leafyveg/default.htm>. Název projektu: AGRI GEN RES Targeted Action: Leafy Vegetables Germplasm, Stimulating Use. Číslo kontraktu: AGRI-2006-0262.

Prof. A. Lebeda a Ing. E. Křístková, Ph.D.,
Katedra botaniky PřF UP

Mezinárodní konference Kognice tentokrát v Olomouci

O tom, že se v posledních desetiletích stále intenzivnější zájem vědců různých oborů o problémy kognice („sdruzžený“ pod střechou transdisciplinárního oboru kognitivní vědy) nevyhnul našťastí ani středoevropskému regionu, svědčí už několik let pořádaná česko-slovenská setkání „Kognice a umělé život/Kognicia a umelý život“. V roce 2005 se k nim přidal i nový běh věnovaný tématu poznání, konference s lakonickým názvem „Kognice“. Její letošní ročník, pořádaný na půdě (doslova) Uměleckého centra UP Katedrami filosofie, bohemistiky a psychologie FF UP, byl tak po tom královhradeckém a pražském již třetím v pořadí a z ohlasů je zřejmé, že rozhodně ne posledním.

Výhodou takovéhoto mezioborových setkání je především příležitost nahlédnout problémy spojené s kognicí optikou různých, často i na první pohled dost vzdálených vědních disciplín. To samozřejmě předpokládá v první řadě ochotu něco takového, jako je pokus o porozumění jinému přístupu, podstoupit. A jedním z nesporných kladů „Kognice“ je podpora těchto snah, k nimž mělo olomoucké setkání svým poměrně pestrým dvoudenním programem přispět.

Konference byla rozdělena do tří paralelně probíhajících sekcí, které se věnovaly tématům vnímání, vztahu mozku a vědomí, metodám výzkumu mysli, problémům komunikace a jazyka, otázkám kognitivního mapování, paměti, emocí, vztahu logiky a racionality, vztahu kognice a (umělecké) tvorby, nechyběla ani sekce zaměřená na filozofická témata spjatá s kognicí. Jednotlivé přednášky tak otevřely prostor pro dialog mezi psychologii, neurologií, lingvistikou, estetikou, sémiotikou, filosofií jazyka a mysli, logikou, informatikou, sociologií apod. „Kognice 2007“, již slavnostně zahájili vedoucí Katedry bohemistiky doc. L. Machala, doc. A. Plhákovi z Katedry psychologie, dr. M. Petru z Katedry filosofie a proděkan FF UP pro vědu prof. L. Daniel, přivedla na Univerzitu Palackého přední české a slovenské odborníky: s plenárními přednáškami vystoupili F. Koukolík, J. Peregrin a J. Kelemen, v jednotlivých sekcích pak výsledky svého badání vložili do prostoru diskuze např. I. Ruišel, P. Kulišťák, V. Kvasnička, M. Dokulil, D. Heller, I. Vaňková, S. Gálíková, M. Petru, F. Smolík, M. Dočekal a mnozí další. A přestože letos oproti loňsku ubyla posterová sekce, na počtu kuloárových debat se to nejspíš nijak negativně neprojevilo.

Kompletní program včetně anotací jednotlivých příspěvků a fulltexty některých přednášek je možné si pročíst na stránkách <http://www.crabtree.cz/kognice>, poslední přednáškou však našťastí aktivitu kolem „Kognice“ neskončily. Z přednesených příspěvků vznikne během příštího roku recenzovaný sborník, a především – už v Olomouci se vedly debaty, kde proběhne „Kognice 2008“. Proslýchá se, že snad v Hradci Králové...

Mgr. M. Nagy

Další novinky z Britského centra KUP

Mezinárodní zkoušky z angličtiny

Registrace na zimní termín skončila 5. 10., velmi pozdní registrace (s příplatkem 1 800 Kč) přijímáme do 24. 11. Přihlášku si můžete stáhnout na www.bc.upol.cz.

Awake to English!

British Council v České republice spustil 1. 10. projekt zaměřený na žáky a učitele středních škol. Projekt *Awake to English!* podporuje výuku anglického jazyka, vlastní vzdělávání studentů a také jejich kreativitu. Učitelé i studenti mohou získat řadu pěkných cen, ale především seznámit se s aktivitami British Council v oblasti vzdělávání a mezinárodních jazykových certifikací. Podrobnosti na www.britishcouncil.cz.

Informace o akcích BC KUP e-mailem

Zájemci o zaslání pravidelných informací o činnosti BC KUP e-mailem se mohou přihlásit odesláním prázdného e-mailu na adresu Britske-Centrum-subscribe@yahoogroups.com.

-eZ-

Vstup na Rektorát UP

Stavební úpravy pracoven rektora, kvestora, kancléře a jejich sekretariátů byly v pátek 26. 10. dokončeny. Od pondělí 29. 10. 2007 je vstup do těchto prostor a do malé a velké zasedací místnosti možný opět přes centrální dveře proti vstupu na nádvoří Rektorátu UP (Křížkovského 8).

Volné pracovní místo

Fakulta tělesné kultury UP – Děkanát přijme do hlavního pracovního poměru jednoho pracovníka na plný úvazek na místo **údržbář-elektrikář**.

Nástup možný od ledna 2008 nebo dle dohody.

Profesní životopis s přehledem praxe a doklady o vzdělání přijímá do 14. 11. 2007 personální odd. FTK UP, tř. Míru č. 115, 771 11 Olomouc.

Bližší informace a kontakt: V. Holubová, tel. 585 636 032, e-mail vera.holubova@upol.cz; Ing. M. Konrád, tel. 585 636 020.

VIII. sympozium...

Na základě současné úrovně poznání je snížení krevního tlaku na hodnoty blízké hodnotám zdravé osoby nejúčinnější prevencí vzniku DR. Zajímavé sdělení o nejnovějších možnostech monitoringu glykémie zaznělo v podání dr. Loykové (II. Interní klinika FNO). Referovala o zkušenostech se systémem firmy Medtronic, který umožňuje kontinuální monitoring glykémie. V druhém bloku přednášek se autoři věnovali již přímému problematice epidemiologie DR a pokrokům v diagnostice a léčbě DR. Dr. Kolář (Oční klinika LF MU) zdůraznil, že nárůst počtu chronických komplikací DM v posledních letech není vysvětlitelný pouhým nárůstem v celkovém počtu diabetiků. Vysvětlením je fakt, že dochází ke stárnutí populace diabetiků v souvislosti s delším přežíváním těchto pacientů. Za posledních pět let došlo ke zvýšení počtu diabetiků v ČR o 17 %. V roce 2005 bylo v ČR registrováno asi 800 000 diabetiků, z nich 80 000 má určitou formu DR a 2 169 pacientů bylo slepých. Odpolední sekce přednášek byla věno-

Dokončení ze str. 1

vána možnostem léčby DR. I když v posledních letech nastal doslova „boom“ v nových možnostech léčby DR s příchodem steroidů a antiVEGF faktorů, podle dr. Frice (Oční klinika LF UP a FNO) laserová fotokoagulace sítnice zůstává nadále jedinou účinnou léčbou, která významně snižuje riziko ztráty zrakové ostrosti. Jeho tvrzení podpořil i doc. Řehák (Oční klinika LF UP a FNO), který ištvoval své výsledky s panretinální fotokoagulací sítnice u pokročilých forem DR. Laserová fotokoagulace sítnice zůstává i nadále metodou první volby u diabetického makulárního edému, jenž se podílí v největším měřítku na poklesu vidění diabetiků. Do budoucna lze očekávat rozšíření preparátů, které se aplikují přímo do sklivce a aktivně blokují kaskády vedoucí ke vzniku DR a diabetického makulárního edému. Největší naděje se kladou do rozšíření podávání anti VEGF protilátek a depotních steroidů do sklivcové dutiny.

Doc. J. Řehák, CSc., MUDr. J. Šimčík

Od výzkumu a vývoje k patentům a výrobě léku

Inhibitory CDK proti rakovině

Co vyvolává nekontrolovatelné množení buněk a růst nádorů? Odpověď na tuto otázku si nepochybím, neboť změna buňky normální na nádorovou je složitý, více-
stupňový proces, jehož popis by byl více než na knihu a jednoznačná odpověď na tuto otázku zatím ani neexistuje, říká prof. M. Strnad, DrSc., vedoucí Laboratoře

růstových regulátorů Univerzity Palackého a Ústavu experimentální botaniky Akademie věd ČR. Mohu jen obecně říci, že biochemickou podstatou změny normální buňky na nádorovou je dědičná porucha molekulárního mechanismu, který v zásadě řídí, reguluje syntézu bílkovin, zvláště bílkovin důležitých pro rozmnožování buněk dělením – pro mitózu. Porucha má svou příčinu ve změně struktury (v mutaci) genů odpovědných za tvorbu regulačních bílkovin. Jedna mutace však pro vznik nádoru nestačí. Teprve postupně nahromadění onkogenních mutací vyvolává růst nádoru – nádorovou progresi. Proto většinou nestačí zasáhnout farmakem jen jeden molekulární cíl v nádorových buňkách a proto jsou nádorová onemocnění tak závažná a obtížně léčitelná, dodává prof. Strnad, který pracuje na výzkumu a vývoji nových protinádorových látek a zároveň přednáší na PŘF UP Fyziologii rostlin. Prof. M. Strnad je autorem či spoluautorem více než čtyř set publikací, z nichž téměř dvě stě vyšlo v zahraničních periodikách. Jeho výzkumný tým tvoří převážně doktorandi a postdoktorandi, kteří si své vědomosti a praktické zkušenosti často rozšiřují na zahraničních stážích.

Co bylo na začátku?

Když Evropská unie vypsalala v roce 1982 program Cooperation with Central and Eastern European Countries, připravili pro něj (v současné době profesori) M. Strnad společně s J. Veselým z LF UP projekt s názvem „Interactions between cytokinins and cell cycle regulating kinase p34cdc2/cyclin B“. Oba vědci již tehdy předpokládali, že růstové hormony rostlin – cytokininy – podněcují buňky k dělení tím, že zasahují do molekulového soukolí, které řídí chování buňky od jedné mitózy ke druhé (buněčný cyklus). V projektu to prokázali experimentálně.

Rostlinné sloučeniny proti nádorovému bujení

Jak vypadá proces buněčného dělení zdravé buňky v porovnání s buňkou nádorovou? Je deregulován, sděluje dále prof. M. Strnad. Ale ani na tento dotaz neexistuje jednoduchá odpověď. Dosud totiž nejsou známy všechny mechanismy, které vedou k nádorové buněčné transformaci. U různých nádorů jsou kromě jiného zasaženy odlišné signální či regulační dráhy, většina mechanismů poškozených v nádorových buňkách je spojena s buněčným dělením, apoptózou (smrtí buňky), ale třeba i s reparacními systémy (systém opravující chyby). Mohu jen říci, že hodně zkoumanými objekty jsou dnes onkogeny a nádorové supresory, „slavné“ jsou taktéž cyklin-dependentní kinázy (kinázy podílejší se na regulaci buněčného cyklu), cykliny, proteiny p53, pRb, ale i další, přibližuje v základní črtě náročnost výzkumu nádorového bujení prof. M. Strnad a dodává, že lék, jehož prostřednictvím by střemhlavě

množení buněk mohlo být ovlivněno či dokonce zastaveno, se dlouhá léta hledá v přírodě. Ta totiž – a to lze dnes říci s jistotou – produkuje nespočet množství rozličných látek, jejichž deriváty rakoviněmu bujení zabránit dokáží. Co se tedy zkoumá? Především rostliny, jejichž nitro obsahuje nepatrné množství neškodných biologicky účinných sloučenin. Právě v této „mravenci práci“, kdy je nutné prozkoumat doslova každou buňku, jsou čeští vědci dobří. Analýzu rostlinných hormonů považujeme za naši doménu. Myslím, že jsme v ní stejně tak dobří, jako jsou ve světě dobří naši hokejisté, zaznělo před časem v komentáři vědce Strnada v pořadu České hlavy (6. 9. 2005, ČT1).

Derivat rostlinné sloučeniny jako inhibitor

Aby historické souvislosti však byly kompletnější, vraťme se ještě jednou ke shora zmíněnému roku 1982. Projekt Interactions between cytokinins and cell cycle regulating kinase p34cdc2/cyclin B, jenž k EU podali badatelé z Univerzity Palackého (projekt byl napsán na prof. J. Veselého, protože on byl tím, kdo odjel do Roscoffu s našimi látkami), shledala Evropská komise jako úspěšný. Prof. Veselý tak získal finanční prostředky, jejichž prostřednictvím mohly být analyzovány první vzorky cytokininů z laboratoře prof. Strnada. Rozbory, které vědec Veselý záhy provedl pod vedením svého zahraničního kolegy Dr. Meijera (Station Biologique, CNRS) ve francouzském Roscoffu, však tehdy přinesly zklamání. Žádná z prvně připravených látek nebyla v kinázových testech účinná. Teprve později, v druhé zásilce látek, objevil prof. J. Veselý látku, jež aktivitu kinázy silně potlačovala. Objevil látku, později badatelem Meijerem nazvanou Olomoucín, která disponuje unikátní schopností – ovlivňuje jednotlivé body přechodu buněčného cyklu, chová se jako inhibitor. Jinými slovy řečeno: objevil látku, která dokáže zablokovat mitózu buňky a v konečném důsledku i nádorové bujení.

Nová generace cytostatik – začíná Olomoucínem?
S objevem Olomoucínu se záhy začalo debatovat o počátku nové generace látek, které není vhodné nazývat cytostatiky. Jak ale vyplývá z následujících slov prof. M. Strnada, není tato informace přesná: *Hledání nových generací protinádorových látek s minimálními vedlejšími účinky začalo mnohem dříve, říká a k vývoji posledních let doplňuje, že jeho hlavní strategií bylo najít látku specifickou pro nádorové bujení, např. namířené vůči mechanismům, jež dělají nádorovou buňku nádorovou. A ty byly postupně luštěny v posledních 15–20 letech. V době předcházející těmto objevům se těžko dá hovořit o protinádorových látkách nové generace, doplňuje prof. Strnad a za všechny úspěchy dosažené v této oblasti připomíná antileukemikum Gleevec/Glivec.*

Slovní spojení cytostatika nové generace však jistě avízo skutečně nesou: Většina těchto látek má velmi málo nežádoucích účinků a s klasickými platinovými cytostatiky, doxorubicinem a dalšími se v žádném případě nedají srovnávat.

Od Olomoucínu k Roscovitinu

Ptáte-li se na to, kdo objevil Olomoucín, dočkáte se následující odpovědi: *Byla to týmová práce. Látku je*

známá 20 let. A podle mého názoru měl hlavní zásluhu na tom, že nové účinky Olomoucínu byly popsány, asi kolega Meijer, sděluje prof. Strnad. Ať už to bylo jakkoliv, Olomoucín se velmi rychle dostal do katalogů většiny světových firem. Publikace o této látce s jedinečnou schopností se stala jednou z nejcitovanějších prací Univerzity Palackého². V dosud skvělé práci však nastaly obtíže s patentovou přihláškou, jejichž výsledkem bylo, že jako první spatřila „světlo světa“ práce o strukturálně odlišném inhibitoru cyklin-dependentních kináz, Butyrolaktonu. Jedno prvenství však Olomoucín nikdy nebude odepřeno, a to prvenství v řadě purinových inhibitorů CDK odvozených ze sloučenin jiného typu purinů (puriny jsou složky nukleotidů v molekule DNA).

V návaznosti na objev Olomoucínu se směr budoucího výzkumu dal v hrubé črtě předvídat – výněz stimuloval práci na vývoji nových látek. Přestože byly testovány opět vědcem Meijerem ve francouzském Roscoffu, Roscovitin byl vyvinut u nás. Souhlasil jsem však, aby kolega Meijer pojmenoval naši látku Roscovitin, jako protiváhu Olomoucínu, vzpomíná na události prof. Strnad a na otázku v čem se Roscovitin liší od Olomoucínu odpovídá: *Obě látky jsou odvozené od rostlinných hormonů cytokininů, obě nesou jako hlavní strukturální motiv tzv. BAP (6-benzylaminopurin), jenž znají všichni ti, kteří pracují např. s rostlinnými tkáňovými kulturami (využívá se totiž jako aromatický cyto-*

kinin, hojně užívaný k množení rostlin). Roscovitin má navíc 2 krátke postranní řetězky, které trčí ze základního purinového jádra. V odborné diskusi bych zmínil samozřejmě rozdílů více. Látkou připravil doc. Havlíček z našeho pracoviště. V čem tedy spočívá jeho účinnost na nádorových buňkách? To sami přesně nevíme. V každém případě se udává, že látka blokuje klíčové mechanismy buněčného cyklu a zejména inhibuje specifický CDK. Nedávno se navíc ukázalo, že Roscovitin umí blokovat i transkripci (přepis dědičné informace)... Který z mechanismů účinku je však rozhodující pro zničení nádorových buněk, stále nevíme. Intenzivně odpovíď hledáme nejen my, ale i vědci ve světě, doplňuje vědec. I Roscovitin provázely „patentové těžkosti“. Ty se však tentokrát podařilo vyřešit pražské licenční a patentové firmě Inventia (bývalé licenční oddělení AV ČR), dodává.

Roscovitin – „mladší bratr“ Olomoucínu – je v současné době chráněn česko-francouzským patentem a s ním spojená licenční smlouva byla uzavřena mezi CNRS (Centre National de Recherches Scientifiques/ Národní centrum vědeckého výzkumu), Ústavem experimentální botaniky AV ČR a britskou firmou Cyclacel. Pro dosažení tohoto úspěchu museli vědci absolvovat nelehkou cestu. Od prvních kroků v podobě chemické syntézy látek – pro představu se jedná o stovky a stovky syntéz na jejich přípravu – , jež se testují nejprve na molekulárním cíli (např. enzymech), přes testování protinádorové účinnosti na buňkách, pozdější testování in vivo (např. na myších), až po preklinické zkoušení, což je soubor mnoha testů podle mezinárodních standardů, který zahrnuje testy toxicity na dvou živočišných druzích, a to v opakovaných podáních. Totiž teprve tehdy, když je prokázáno, že zkoušené látky jsou farmakologicky v pořádku, tedy nejsou ani toxické, ani mutagenní, dochází k následujícímu momentu: Na počátku klinického zkoušení je potřebné ze stovky látek vybrat jednu, jež bude použita k výrobě skutečného léku. Teprve v tuto chvíli je možné přistoupit ke zkouškám na pacientech. Jaká je v této souvislosti aktuální situace Roscovitinu? V roce 2005 britská firma Cyclacel ukončila fázi Ila klinického zkoušení orální formy uvedeného inhibitoru na plicních nádorech a nádorech prsu v kombinaci se standardní

Dokončení na str. 6

Oracin*, Olomoucín, Bohemin, Roscovitin – s objevy všech těchto látek paralelně přicházela naděje v zásadní obrát léčitelnosti některých nádorových onemocnění. Aktuálně má nejvíce šanci Roscovitin, který je mj. spojován s prvním případem klinického zkoušení cytostatik vyvinutých v ČR. Roscovitin je testován v zahraničí, to mu zajistí také zaručuje určitou prestiž. V rámci záměru by se nám však líbilo dotáhnout nějaký společný preparát do klinického zkoušení právě v Olomouci. Blízko jsme byli s Boheminem, nakonec z toho sešlo, říká prof. Strnad a připomíná, že nejen Roscovitin, ale i další vysoce aktivní látky jsou ve vývoji a stojí za povšimnutí.

* Oracin, vyvinutý ve Výzkumném ústavu pro farmacii a biochemii (VÚFB), se klinicky zkoušel již v 80. letech minulého století. Pocházel rovněž z Olomouce, objevil jej dr. Michalský (pobočka VÚFB byla umístěna ve Farmakonu). Pliva-Lachema Brno začala v loňském roce zkoušení platinového komplexu LA12.

Transylvánský zápisník (VI)

Konečně dole v dole

Po krátké době se zase hlásím z Transylvánie. Dnes budu vyprávět – jak jsem již slíbil minulě – o výletu do Turdy.

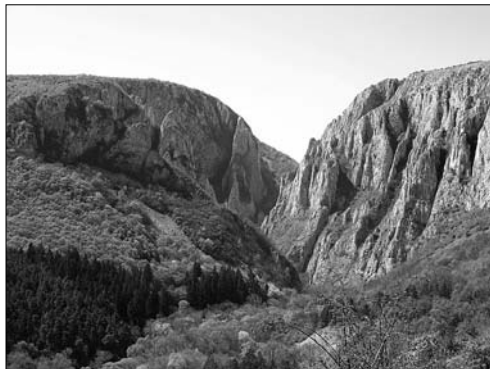
Pohybujete-li se přes týden převážně ve městě, rádi alespoň o víkend vyrazíte někam ven; zvláště když v oně třístatisícové Cluji – zejména v neděli – „zdechl pes“ a vše je zde zavřeno. K tomu všemu už ani Přátelé (rozuměj seriál) nejsou tak přátelští jako dřív, chjo...

Celý zde popisovaný výlet začal vesele v momentě, kdy mi před nosem ujel autobus, a to jen z toho důvodu, že na clujském autobusovém nádraží je celkem zmatek. Pro našince je podle mého názoru skutečně těžké rychle se zde orientovat. Paní na informacích samozřejmě anglicky nemluví, řidiči autobusů jakby smet. No a na konverzaci v rumunštině se pochopitelně zatím moc necítím. Je pravda, že jsem před uskutečněním tohoto výletu také zvažoval, jestli se nemám do cíle výletu přepravit spíše zdejšími, velmi populárními, minibusy „žralokem“, ale pak jsem tuto myšlenku zapudil. To ale zejména proto, že přeprava „žralokem“ je zde provozována bez licence, a tak mj. tito dopravci nemají ani cedule s nápisy cílové stanice... Místním to nevadí, ale pro cizince je problém najít bus i poté, kdy již najdete pravděpodobnou nástupní zastávku těchto alternativních přepravních...

Nakonec jsem se přeci jen do města dostal a zde jsou mé dojmy. Turda je provinční město, nacházející se asi třicet kilometrů jižně od Cluje. Dnes mírně zašlé a prstencem nevzhledných továren obklopené město bylo, z mého pohledu naprosto náhodou, obdařeno několika památkami či pozoruhodnostmi, jež stojí za vidění; proto jsem se vypravil právě sem. Místní jsou velmi pyšní na to, že město bylo osídleno již od pradávných dob, takže tu až komicky oprašují a vyzdvihují pozůstatky římského osídlení. Dnes mohou však již jen nostalgicky vzpomínat na období rozkvětu, které město zažilo v 16. století, kdy bylo centrem Transylvánie. V místním katolickém kostele

se tehdy scházela Transylvánský sněm. Později se role hlavního města v této oblasti ujala má dočasná domovina Cluj.

Na náměstí v Turdě lze vidět dodnes honosně působící domy; období rozkvětu připomíná i pěkné secesní divadlo, které by si však již zasloužilo generální rekonstrukci. Tahákem pro turisty jsou však solné doly, pro ty méně lenivé i turdská soutěska (Cheile Turzii) ležící osm kilometrů za městem. I já jsem se zařadil do

▲ Turdská soutěska

skupiny „méně lenivých“, a tak jsem se, spolu se svou spolužačkou M. Fingerovou, vypravil na obě místa.

Solné doly se nacházejí v kopcích nad městem a mj. jsou cílem mnoha školních zájezdů či rodinných výletů. Důlní systém je zde tvořen třemi slojemi a do té největší o velikosti minimálně chrámu sv. Mořice v Olomouci se dá sestoupit na samé dno. Je to opravdu nevsední zážitek! Člověk se náhle ocitne ve světě zhuštěném do soli, krápníků, slabého světla z elektrických lamp a množství lidí posedávajících na lavičkách, kteří se zde snaží léčit své zdravotní neduhy. Nevím, jak to li lidé dělají, ale celý den bych zde – ve zvláštním bezčasí, bez jakýchkoli vnějších podnětů a chvílemi i v totálním tichu – rozhodně nevydržel. Děti si zde – možná i proto – hrají jako na pískovišti, dospělí klábosí, luští křížovky či sudoku. Mnozí z nich mi zde připomínali znuděné turisty, kteří se jezdí pravidelně „smažit“ na chorvatské pláži.

Do soutěsky jsem se vydal krátce poté, co jsem požel nějakou tu svačinu v podobě dvou na sobě čímsi přilepených chlebě, a až tehdy, když jsem konečně odolal nabídce solných krystalů z jeskyně či podobných opravdu hodnotných upomínkových předmětů. Jako Čecha

mne samozřejmě napadlo, že toho perníčku – tentokrát v podobě zde nabízených solných krystalů – jsem si v dolech mohl naloupat tolik, kolik by se mi zachtělo. Ale to už sem nepatří.

Cesta k soutěsce měla vést po turistické značce. Zmateně jsem hledal červený křížek. Na hodnou chvíli jsem ho v takřka stopové podobě našel, a to jen proto, abych ho v zápětí zase definitivně ztratil – již na celý den. Naštěstí soutěska majestátně ční nad městem, takže jsem kolem nechtuně městské skládky komunálního odpadu vyrazil po kopcovitých pastvinách rovnou za nosem.

Když se mi zdárně tento úsek s litajícími odpady podařilo překonat, bylo téměř vyhráno. Další hodina a půl cesty proběhla velmi klidně, „vyrušovaly“ pouze ovce svým mečením (venkovská idyla). Veškerý klid byl ale tatam v momentě, kdy jsem k soutěsce dorazil. Upozorňuji na to, že kdo by se chtěl někdy k soutěsce vypravit, najde zde dvě chaty a něco jako camping na rumunský způsob. Abyste rozuměli, camping po rumunsku vypadá tak, že každý stojí s autem na loukách kde chce, nic nikomu neplatí, griluje či opéká vše, co grilovat či opékat lze, a k tomu všemu se pouští místní pop. Samozřejmě čím hlásitější, tím lepší a pokud možno v co možná nejhorší umělecké kvalitě.

Je jasné, že výše zmiňované skutečnosti mi „malinko“ pokazily výsledný estetický dojem. Je třeba ale říci, že krajina kolem soutěsky je úchvatná. V soutěsce samé jsem již nebyl. Měl jsem už málo času a požadovalo se vstupné. Stejně bylo daleko lepší dívat se na ni jako na součást celého panoramatu. Musím ještě na závěr konstatovat, že příroda je zde k návštěvníkovi poměrně shovívavá. Člověk zde může jít kam chce a kudy chce. Jen je velká škoda, že je tato – řekněme – svoboda mnohde vykoupena nepořádkem, který navíc místní nevyvádí z míry. Jako by zde patřil k místnímu vstupu. Ale jak se říká: jiný kraj, jiný mrav. A co bych tak napsal k cestě zpět, když proběhla téměř bez zaznamenáníhodné skutečnosti? Tedy nic, protože slovo téměř jsem použil ve chvíli, kdy jsem si vzpomněl na manželskou rozepří dvou Turdanů (obyvatelé Turdy-pozn. autora) na autobusovém nádraží. Ona ho bila po hlavě kabelkou a křičela, zatímco on ve značně podnapilém stavu se „bitku“ snažil ustát (stát). Byl schopen sotva chabé slovní argumentace...

F. Jemelka ve spolupráci s M. Hronovou,
foto: M. Fingerová

Inhibitory CDK...

Dokončení ze str. 5

chemoterapií. Vybranými státy tohoto zkoušení se staly Německo, Francie, Holandsko a Velká Británie. Nyní končí Seliciclib® (obchodní název Roscovitínu) fázi Ib klinického zkoušení. Jedná se o multicentrickou studii v řadě nemocnic, jež se týká zejména nádorově postižených pacientů. Firma Cyclacel získala povolení amerického úřadu pro léčiva (FDA) zkoušet i v USA, což je pro ni samozřejmě ekonomicky velmi zajímavé, neboť se jedná o největší trh. Zkoušení v této fázi trvá asi 1–2 roky, říká prof. Strnád k vývoji léčiva a závěrem pro univerzitní list doplňuje: Na trh by se Seliciclib mohl dostat po ukončení třetí fáze klinického zkoušení. Odhaduji, že to potrvá další dva až tři roky. Studie probíhají zatím úspěšně, to mj. znamená, že veškerá dosavadní zkoušení proběhla bez známek vážnějších vedlejších účinků typických pro standardní protinádorovou chemoterapii. Jestli však výsledek bude úspěšný i v samém závěru, to je ve hvězdách...

S využitím informací prof. M. Strnada, Akademického bulletinu (2001) připravila M. Hronová,
foto na předchozí straně -tj-

¹ Prof. D. Lane, svého času sedmý nejcitovanější vědec světa, jeden z objevitelů nádorového supresoru – proteinu p53, tzv. hlídače genomu, který blokuje buněčný cyklus do doby, než je poškozené místo DNA opraveno. Protein p53 bývá poškozen nebo mutován u téměř 60 % nádorů.

D. Lane je zároveň zakladatel biofarmaceutické firmy Cyclacel (VB).

² K 24. 9. 2007: 425 citací podle Web of Science.

Gaudeamus 2007...

celého týdne velký zájem o poradenský servis, jenž jim pomáhal vyhledat požadované studijní obory. Mezi ty nejžádanější letos patřilo právo, psychologie, filozofie, mezinárodní vztahy, sociologie, pedagogické obory, obory související s cestovním ruchem a turismem, jazyky, medicína a farmacie. Vzhledem k tomu, že i středoškolaři jsou rok od roku gramotnější v informačních technologiích, se naopak ukázalo jako celkem bezpředmětné nabízet např. podrobný návod jak vyplnit elektronickou přihlášku (touto službou např. loni zaujala MU v Brně).

Zato klasické tiskoviny nabízené v expozici UP slavily úspěch, a to jak z hlediska grafického stánku, tak i pro nové uspořádání poskytovaných informací. Návštěvníky (i v konkurenci)

Dokončení ze str. 1

rozhodně zaujal slogan vytvořený pro letošní ročník: „S námi se UPlatníte“. Samozřejmě, že je neustále co zlepšovat. Ale v tuto chvíli mám k prezentaci UP na letošním veletrhu Gaudeamus výhrady pouze drobné, spíše technického rázu, dodal závěrem kancléř UP.

Veletrhu Gaudeamus 2007 se účastnilo 213 fakult, 144 vystavovatelů, z toho 35 zahraničních. Na dosud největší výstavní ploše tak zástupci českých i zahraničních vysokých a vyšších odborných škol prezentovali 1 370 českých i zahraničních studijních oborů.

Příští ročník Evropského veletrhu pomaturitního a celoživotního vzdělávání Gaudeamus 2008 se uskuteční ve dnech 21.–24. 10.

S využitím informací na www.gaudeamus.cz připravila M. Hronová, foto na str. 1 T. Chalupa

Rektoři olomoucké univerzity v letech 1573–1860

51. FRIDL (Friedel, Friedl) Sebastianus (Šebestián), S.J., Phil. Dr., Theol. Dr. (* 8. 1. 1688 Chornice u Jevíčka – † 30. 9. 1748 Olomouc), rektor od 30. 10. 1746 do 30. 9. 1748

(II) Za olomouckého rektorátu P. Šebestiána Fridla zažilo město Olomouc návštěvu z nejvýznamnějších – české a uherské královny Marie Terezie a jejího chotě, římsko-německého císaře Františka I. Lotrinského. Panovnice naplánovala „Lustraiiss“ (zábavnou cestu) na Moravu na časné léto roku 1748, třebaže se opět nalézala v pozeňhaném stavu a v říjnu onoho roku očekávala narození svého desátého dítěte. Konvoj, sestávající jen ze čtyř kočárů bez obvyklých forajtrů (předjezdů) a jindy početného služebnictva, vyrazil z Vídně 11. června 1748 a přes Brno a Kroměříž (kde se uskutečnila přehlídka prvního ze tří ruských pomocných pluků, dislokovaných touto dobou na Moravě) dospěl 17. června 1748 krátce před osmou hodinou večerní k Olomouci. Už na Novosadech vítalo vznešené hosty banderium měšťanů a pluk kyrysníků. U mýta před Kateřinskou branou pozdravilo panovníci městské zastupitelstvo a odevzdalo jí klíče od městských bran, zatímco oddíl městských střelců vzdával čest zbraní

monstrátského semináře), oděnými do hanáckých krojů, předvedeny hanácké tance a sehrána hanácká zpěvohra, nejspíše dílo velehradského cisterciáka pátera Alana (Ignáce Plumlovského), nesoucí titul *Pargamotéka* (tj. pragmatická sankce), *to je Smlůva hanácká stranevá králové cere, veobrazena skrz štere podmistre, jakobe ministre k šterem koronám veslany, pro maló kratochvílo v mozece představená*. Po představení vystoupil houslista oblečený v hanáckém ženském kroji.

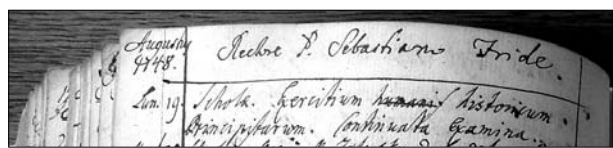
Rovněž 19. června 1748 si panovnice přivstala a již o šesté hodině ranní byla přítomna mši u hrobu „ctihodného otce“ Jana Sarkandra v kapli sv. Jeronýma v kostele Panny Marie na Předhradí, kolem desáté hodiny dopolední přihlížela panovnice přehlídce třetího ruského pluku u Chválkovic. („Augustissima hora 6 sacrum auditiv ad Sepulchrum Ven. Patris Sarcandi. Circa 10 spectavit ad Gvalkowitiz tertiam Coronam Russorū.“) Další mši vyslechl na Svatém Kopečku, přičemž „pio osento (zbožným políbením)“ vyjádřila svou úctu svatokopeckému paládiu. Po obědě v biskupské rezidenci a rozloučení s městem, během něhož jezuitská kolej i univerzita účinkovaly stejným způsobem jako při uvítacím ceremoniálu, zamířil císařský konvoj zpět do Vídně. Císařská „Lustraiiss“ na Moravu však měla nešťastný následek – tělesné vyčerpání během cesty zřejmě způsobilo, že 17. září 1748 porodila Marie Terezie předčasně dítě ženského pohlaví, jemuž se dostalo jména Maria Karolína a jež ještě téhož

práv, Jan Godefrid Schweikhart, zatímco ostatní profesori jurisprudence, „secundarius“ František Jan Heintz a Jan Antonín Sommer, požadovanou přísahu složili. K datu 23. ledna 1747 se dozvídáme, že onemocnělý profesor práv Jan Godefrid Schweikhart toho dne zemřel a že obsignací (zapečetění) pozůstalosti ve Schweikhartově bytě uskutečnili děkan a pedel filozofické fakulty, přičemž byl přítomen též zástupce notáře. Poněvadž krajský hejtman František Antonín Šubíř nebyl toho času v Olomouci, byla obsignace provedena bez krajského hejtmána, proti čemuž jeho zástupce neopomněl protestovat. Záznamy z 19. a 21. ledna 1748 informují o smrti olomouckého kapitulinho děkana Františka Mayerswalda a o zádušních obřadech za zesnulého s tím, že kapitulin děkan odkázal jezuitské koleji svou „elegantem bibliothecam“, skvělou knihovnu, jejíž cena byla odhadnuta na osm tisíc rýnských zlatých. (Podle jiného pramene obnášel Mayerswaldův dar na osm tisíc knih a 80 svazků rytin.)

Konečné záznam psané jinou rukou nežli dosavadní rukou rektorovou a datované 1. září 1748 zpravuje o těžkém onemocnění samotného rektora P. Šebestiána Fridla: „Gravior infirmitas R. P. Rectoris et debilitas coepta. (Těžké onemocnění nejčistějšího otce rektora a počínající ochablost).“ Rektora poté zastupoval jakožto vicerektor P. Jan Roschmann (1702–1767), rodilý Vídeňan, doposud ministr (tzn. ekonom) koleje. Dne 27. září o sedmé hodině bylo páteru Fridlovi uděleno poslední pomazání, dne 29. září zemřel P. Filip Wolter (narozený roku 1707 v Löwenthalu v Hessensku) a následujícího dne po půlnoci nastoupila agonie u P. Šebestiána Fridla – při lůžku umírajícího byli přítomni páter spirituál, páter ministr, páter prokurátor a profesor hebrejštiny P. Jan Kandler. O čtvrté hodině ranní 30. září 1748 odsloužil páter prokurátor mši za rektora odcházejícího na věčnost a o půl sedmé ráno byla celebrována zádušní mše „pro nostrum“, tj. pro členy jezuitské koleje. Mistřinu kléru, šlechtě a magistrátu byla doručena úmrtní oznámení a jízdni poslové se rozjeli se zprávou o rektorově úmrtí na kolejní statky v Čejkovicích u Hodonína, Bohdalovic u Vyškova, Rokytnici u Přerova a v Radikově u Olomouce, „unde rusticantes ad funus cras mane futurum omnes advocati (odkud byli všichni venkované povoláni k pohřbu na zítřejší ráno)“. V poledne se rozezněly všechny olomoucké zvony za pátera F. Woltera a o hodině čtvrté za rektora P. Š. Fridla, vyzvánělo se též náležitě ráno 1. října, kdy o hodině sedmé započaly exekvie pátera Woltera a o hodině deváté pátera Fridla. Podle rektorátního diariesty popsal zevrubně průběh obou pohřbů páter ministr ve svém diariu, jež se však nedochovalo. Tělesné ostatky P. Filipa Woltera a P. Šebestiána Fridla spočinuly v kryptě jezuitského kostela Panny Marie Sněžné.

Prof. J. Fiala, CSC.

(Pokračování v ŽUP č. 10)

▲ Záznam v rektorském diariu P. Šebestiána Fridla, S.J., z 19. srpna 1748: „Augustus 1748. Rector P. Sebastianus Fridl. Lun. 19. Scholae. Exercitium humani historiam humanis historicum Principistarum. Continuat Examina. (Srpen 1748. Za rektora P. Šebestiána Fridla. Pondělí 19. Vyučování. Dějepisné cvičení principistů [tj. žáků první gymnaziální třídy]. Pokračováno ve zkouškách.“ Moravský zemský archiv v Brně, E 28 Jezuité Olomouc, sign. Knihy II/8, fol. 181r

(každý střelec měl na prsou postříbřeny nebo pozlacený štítek s obrazem Panny Marie Svatokopecké, zavěšený na červené stuze) a jeho praporečnick sklonil před císařskými mistry zvetřelý prapor, údajně ukořistěný roku 1241 Jaroslavem ze Sternberka v boji s Taty. Úřadující purkmistr Petr Pavel Ignác Brauner podal Veličenstvům německé hlášení a kočáry pak projížděly jásajícím špalírem k biskupské rezidenci. Pozornost poutali dva jinoší oděni do antických tóg, kteří drželi štít, na němž se objímaly dvě postavy symbolizující „Právo“ a „Mírnost“, a zpodobující tak královino heslo „Justitia et clementia“. Dvanáctero dívek přistoupilo ve vhodné chvíli k císařskému kočáru, aby ho zasypalo květy. Marie Terezie byla tuze potěšena, přesto však usmívajíc se podotkla: „Házejte, moje děťátka, jenom ne do oč!“

Na vítání císařských manželů se ovšem musela univerzita podílet – akademičtí hodnostáři se shromáždili u Nové věže, odkud vytvořilo špalír podél školní budovy, kostela Panny Marie Sněžné a jezuitské koleje až k sousední kanovnícké rezidenci šest set uniformovaných studentů, z nichž většina měla „kokadas (!) in pileis (kokardy na kloboucích)“. Když se konvoj přiblížil, zazněly trubky a tympány a rektor Fridl pozdravil Veličenstva případnou orací – „ego salutationem dixi“, pochlubil se ve svém diariu. Zatímco panovnícký pár nocoval v biskupské rezidenci, ubytoval se zповědník Marie Terezie „P. Kampmiller“ (spr. P. Ignác Müller, 1713–1782, rodák z Valtic) u svých řádových spolubratřích v jezuitské koleji.

Za časného rána následujícího dne vyslechl panovnice mši ve svatokopecském chrámu, poté s manželem přihlížela ve vojenském táboře u Olšan poblíž Prostějova druhý pluk ruského vojska. Pozdní odpoledne strávil císařský pár v premonstrátském konventu na Hradisku, kde si v doprovodu opata Petra Pavla Václavíka prohlédl klášter a zůstal též na večeři. Císaři prý náramně chutnaly země, zatímco jeho chotě se spokojila s vodou, k níž přikusovala „Conventlabl“, krajic klášterního chleba. Poté byly pro potěšení Veličenstev úředníky kláštera, jejich manželkami, písaři a klášterními alumnými (chovanci pre-

dne zemřelo. Na paměť císařské návštěvy byl v Olomouci na opraveném radničním orloji umístěn královin portrét.

Sama Marie Terezie zasáhla do organizace univerzitní výuky dekretem z 16. října 1747, jímž bylo studium na filozofických fakultách zkráceno z dosavadních tří let na dva roky (což uvítali studenti hodlající poté studovat medicínu či práva), náplň výuky se měla zbavit „spekulace“, tj. aristotelismu. Nauka o sylogismech se zachovala jako užitečná pro mediky a právníky, naproti tomu profesori matematiky byli nabádáni, aby nenutili šlechtice k disputacím z tohoto oboru a k experimentům; diktování učiva bylo označeno za ztrátu času. Omezení filozofického studia však bylo pouze formální, poněvadž byl zaveden povinný roční kurz světského a duchovního řečnictví, jenž byl v Olomouci zahájen roku 1748 „in presentia copiosissimorum (za nejhodnější účasti)“, roku 1760 byl však pro nedostatek zájmu mezi studenty zrušen.

Z rektorského diariu P. Šebestiána Fridla uvedeme ještě zprávy o třech úmrtích. Dne 18. prosince 1746 se na univerzitě konalo obnovení přísahy profesorského sboru na Neposkvrněné početi Panny Marie, při němž chyběl pro nemoc první – „primarius“ – z celkem tří profesorů

Diskuse, názory, ohlasy

Děs a bída UP posedmé – Do třetice k akademickým titulům

Motto:

„Mezinárodní spolupráce sama o sobě není žádnou hodnotou, pokud nepřispívá ke kvalitě výzkumu.“

V. Novotný (absolvent PřF UP) v rozhovoru pro National Geographic v prosinci 2006

Z navrhovaných kritérií na udělování akademických titulů na PřF UP (ŽUP 17/č. 7, str. 7–8) vyplývá několik poměrně samozřejmých – leč v ČR některými lidmi špatně chápaných – pravd. Mít články nestačí. Mít IF články nestačí. Mít články s vysokým IF, které nikdo nečítuje, nestačí. Je třeba ukázat, že uchazeč o titul je schopen dlouhodobě publikační činnosti na solidní kvalitativní (IF a citace) a kvantitativní (počet článků) úrovni, bude publikovat i v budoucnu a nebude dělat své instituci špatné jméno (tj. že jeho publikace nejsou výsledkem výjimečného publikačního záchvatu, po němž přijde publikační kóma).

V umění se cení originály, kopie jsou bezcenné. Sebelepší kopie van Gogha je proti originálu mizivě hodnoty. Ve vědě je to právě tak. Na stupních vítězů stojí ti, kdo přijdou s originálními nápady; zopakovat už vymyšlené může každý a není divu, že o „plagiátorech“ nikdo vysoké mínění nemá. Tituly patří pouze lidem s tvůrčím myšlením, kteří svůj obor někam posunuli, nikoli těm, kteří se nezmohli na nic víc, než jen použít čí metody a myšlenky na stopadesátém modelovém úřadu, lokálně apod. Protože takové články občas vycházejí i v kvalitních časopisech, měli by
Dokončení na str. 8

Soupis rektorů olomouckého vysokého učení najdete na webových stránkách UP www.upol.cz v oddíle O univerzitě/Historie a současnost.

Děs a bída UP posedmé...

oponenti a členové komise věnovat pozornost i novosti práce, a ne jen splnění kvantitativních požadavků.

Je zcela evidentní, že rozmanité publikační praktiky v různých oborech, mezioborová variabilita v rozptylu IF a počtu časopisů, kde lze potenciálně publikovat atd., znemožňují paušální nastavení rozumných kritérií napříč obory. To však neznamená, že nelze nastavit minimální požadavky. Je např. mimo diskusi, že „vědec“ jakéhokoli přírodovědného oboru, který nebyl schopen publikovat ani jeden článek jako první (resp. jediný) autor v mezinárodním IF časopise, si nezaslouží žádný titul – tedy nejen doc. či prof., ale ani Ph.D. nebo RNDr. O pár písmenek před či za jménem samozřejmě nejde; jde o platový, profesní a společenský postup s tím spojený.

Splnění minimálního požadavku samozřejmě neznamená automatické přilepení titulu, což je bohužel velmi rozšířený blud. Snadno si dokážu představit uchazeče o titul docenta, který předloží třeba 50 publikací, třeba i všechny v IF časopisech, a přesto si titul nezaslouží – to např. tehdy, kdyby byly všechny články v časopise Biologia (nebo časopisu podobné třídy), nebo kdyby uchazeč nebyl na žádném článku prvním/jediným autorem. Nenulový IF časopis je podmínka nutná, nikoli dostačující. A kromě toho: „50 publikací se dá ve větším týmu udělat do 5 let, když je na publikaci vždy kolem 10 autorů a každý z nich napíše ročně jednu publikaci. To se to pak dělá kariérou. A za 10 let jsi „king“. Znáš takové „úspěšné“ vědce. Když se s nimi někdy baviš, máš pocit, že nerozumíš ničemu,“ slovy nejmenovaného kolegy.

Jak uvádí přehled fakulturních kritérií z PŘF UK: „Hodnotí docenta a profesora jsou vědecko-pedagogické, a proto musí být stejný důraz kladen na vědeckopedagogické kvality uchazeče: lze přirovnat k habilitačním a proforským pracím na UP. Občas se totiž objeví mimořádně bystroduchý argument, že uchazeč o titul sice nepublikuje v dostatečné kvalitě a kvantitě, ale zato je vynikajícím pedagogem, a udělení titulu si tedy přesto zaslouží. Jak důmyslné. Představme si analogicky, jak by asi reagovala komise pro udělení medailí za trojboj na argument, že XY sice neumí plavat, ale zato výborně běhá a jezdí na kole, a měl by tedy být omedailován.“

Prof. vs prof. vs prof.

Stěží bude někdo pochybovat o tom, že profesor gymnaziální je něco docela jiného než profesor univerzitní – a to jak co se týče znalostí, tak společenského postavení (vřele doporučuji k přečtení článek M. Strnada v ŽUP 9, č. 10, 19. 11. 1999, s. 10). Totéž samozřejmě platí mezi profesorem z Harvardu a, abych nikoho neuzrázil, profesorem z nějaké obskurní balkánské či východoevropské zemičky.

Povolání „vědec“ je v ČR tradičně druhým (samozřejmě za „lékařem“) na žebříčku „Prestíž povolání“ (Tisková zpráva z 20. 10. 2006, Sociologický ústav AV ČR). „Učitel na vysoké škole“ je pak na třetím místě. Toto pořadí je logické: zatímco vědci poznání rozšiřují, učitelé jej pouze předávají. Dokážu si představit, že na některých fakultách, třeba pedagogických, by publikační produktivita na vysoké mezinárodní úrovni nebyla nutnou podmínkou udělení titulu doc. nebo prof. Pak by ovšem nebylo od věci odlišit prof. z PŘF, tedy titul, který by měl vysoce odlišit od špičkové mezinárodní úrovně práce daného nositele, od prof. z PdF, který by informoval o tom, že jde o pouhého učitele místního významu.

Ostatní kritéria

Samozřejmě netvrdím, že IF a citace jsou jediným měřítkem kvality vědecké práce. Významné jsou i kapitoly v knihách (samozřejmě ne českých), vědecké monografie (vydané prestižními zahraničními nakladatelstvími) nebo učebnice (zvláště ty vydané mimo Českou republiku).

Dokončení ze str. 7

Vysokou hodnotu může mít i neimpaktní článek – ale pouze je-li hojně citován (takové případy jsou sice zcela unikátní, avšak existují).

Mezi titulová kritéria by jistě neměla patřit jiná než čestná členství ve vědeckých společnostech (běžné členství se většinou získává za členské poplatky, ne za vědecké kvality). Pochybné je též kritérium monografie – jejich vydání totiž často platí autoři a v monografiích a knihách často končí z nouze práce, která „neprošla“ standardním recenzním řízením v časopisech. Taktéž počet a/nebo velikost grantů říkájí pramálo, neboť řada badatelů plytvá grantovými prostředky bez zdatelných výsledků – náš „stát platí špatné vědce“ (Hospodářské noviny, 24. 8. 2007). Přesto tyto neproduktivní pseudo-vědci dostávají opakovaně granty od GA ČR a jiných agentur – zda za tím stojí naivita a nekvalifikovanost komisí, nebo „vyšší zájem“ (protektce a nepotismus), raději nebudu ani hádat. Sám si nejvíc vážím badatelů, kteří dokážou produkovat fascinující výsledky s minimálními náklady. Ostatně o peníze „v první řadě skutečně nejde; jsou snad prostředkem, ale rozhodně nikoli cílem. Lidé musí být hodnoceni nikoli za svůj příspěvek na poli finančním, ale intelektuálním: za objev a dobrý nápad a za jeho sdělení ostatním.“ (T. Herben: Etuda k hodnocení vědecké práce. <http://www.natur.cuni.cz/~herben/index.html>).

Oproti tomu mezi kritérii zvolenými na PŘF UP postrádám to, co o vědecké erudici a pověsti vypovídá také – členství v redakčních radách prestižních odborných periodik a zvané přednášky na konferencích, univerzitách a vědeckých ústavech. Neměla by samozřejmě chybět činnost popularizační, která je morální povinností každého, kdo využívá prostředky daňových poplatníků.

Existuje jistě i řada dalších potenciálních kritérií, např. zahraniční pobyty a spolupráce. Ty však mají malou váhu, nevedou-li k publikovaným výsledkům. Pokud vedou, je potřebná informace obsažena už v počtu a kvalitě publikací a počet plus délka zahraničních pobytů pak už nemůže z principu poskytnout žádnou informaci navíc. Jak přesně poznamenal kolega K. Weidinger: „Publikující pecivál je přínosnější než nepíšící světoběžník.“

I komise musejí mít zodpovědnost

Přísné požadavky by ovšem měly být kladeny i na členy komisí. Měla by být explicitně zakázána účast v komisích při hlasování pracovníků katedry nebo laboratoře, kde byla obhajovaná práce vypracována. Totéž se samozřejmě týká rodinných příslušníků. Dále by mělo být jasně uvedeno, že oponentské posudky musejí být vypracovány na zahraničním pracovišti, které samozřejmě nemá žádné pracovní či jiné vztahy s uchazečem (tedy žádní spoluautoři apod.). Situace, kdy titul díky nezodpovědné práci komisí dostanou lidé s minimálními vědeckými výsledky, je zcela neúnosná.

Navíc ani neexistují (nebo nejsou uplatňovány?) mechanismy, které by mohly vést k nápravě v případě neoprávněného udělení titulu. Je tedy nutné, aby byly navrženy a schváleny konkrétní a účinné právní mechanismy umožňující 1. odebrání chybně přidělených titulů a 2. penalizaci členů komisí, kteří často i opakovaně odsouhlasili přidělení titulů v řízeních, která neměla být ani zahájena. Samozřejmě ideálnějším řešením by byla prevence, tedy nastavení pravidel hry tak, aby nebylo možné podvádět, např. nechat „projít“ uchazeče, který vědecky neexistuje (tj. nenajdeme ho na Web of Science).

Arogantním přehlížením jak všeobecně uznávaných nepsaných názorů o tom, co to je kvalitní vědecká práce, tak schválených pravidel pro udělování titulů, které najdete v oficiálních materiálech každé univerzity, je třeba zamezit. Titulové komise vyrábějí problémy na desítky let dopředu – neschopné pracovníky, kteří budou blokovat svá místa vědecky výkonnějším potenciálním zaměstnancům a budou škodit i ve vjuce.

Doc. T. Grim, Katedra zoologie a Ornitologická laboratoř PŘF UP

9. LISTOPADU

Maraton čínskému filmu. Filmový maraton. FF UP (Křížkovského 8), U1.

6. pracovní konference III. interní kliniky. RCO.

RNDr. J. Ponec, CSc.: Digitální fotografie. Přednáška v rámci Týdne vědy v Olomouci, 16 hod. PŘF UP (tř. Svobody 26), zasedací místnost, 16 hod.

10. LISTOPADU

Eutanázie versus Palliativní medicína. VIII. bioetická konference MSKA Olomouc. Velký sál Arcibiskupského paláce, od 9 hod.

12. LISTOPADU

Dr. A. G. Smoljaninov (Institut speciální pedagogiky a psychologie v Kyjevě): **Nové metody psychologické korekce a komplexní rehabilitace osob s dětskou mozkovou obrnou, autismem a vícenásobným postižením, se zaměřením na neurokinezioterapii, hippoterapii a delfinoterapii.** PdF UP, aula, 11 hod.

12.–13. LISTOPADU

Ozvěny Festivalu Mezipatra 2007. UC UP, Filmový sál.

13. LISTOPADU

Hudba v Olomouci a na střední Moravě. Konference. UC UP, Posluchárna R. Smetany, od 8 hod.

Prof. H. Länger (TU Wien): Polynomial permutations on finite lattices with an antitone involution. Seminář z univerzální algebry a uspořádaných množin. PŘF UP (Tomkova 40), posluchárna č. 301, 13 hod.

Prof. J. Kadrnožka, CSc.: Globální oteplování. Beseda. Arcidiecézní muzeum, Mozarteum, 17 hod.

13.–17. LISTOPADU

Festival Křížovatky Olomouc 2007. Multizánrový festival napříč středoevropskou kulturou. UC UP, Divadelní a Filmový sál.

13.–18. LISTOPADU

Výstava filmových plakátů Rainera Wernera Fassbindera. UC UP, Galerie Podkrovi.

14. LISTOPADU

Přednáškový večer Spolku lékařů v Olomouci. II. interní klinika FN a LF UP Olomouc. TÚ LF UP, 16 hod.

Mgr. M. Dančák, Ph.D. (PŘF UP): Flóra a vegetace Bornea. Přednáška. PŘF UP (Šlechtitelů 11), velký přednáškový sál, 16.30 hod.

GIS Day 2007. Popularizační přednášky pro střední školy. PŘF UP (tř. Svobody 26).

D. Puchnarová, hostem Klubu přátel výtvarného umění. Beseda. Muzeum umění, 17 hod.

14.–15. LISTOPADU

Prezentace vybraných diplomových prací z matematiky. PdF UP, Katedra matematiky, posluchárna P25, 14 hod.

Zaostřeno na rakouský film I. Filmová přehlídka. UC UP, Filmový sál.

14.–17. LISTOPADU

V. mezinárodní konference Pohyb a zdraví. FTK UP. (Další aktuální informace viz www.upol.cz)

-red-